

CẢI TIẾN VIỆC THAM VẤN BÁO CÁO ĐTM CỦA CÁC DỰ ÁN PHÁT TRIỂN KINH TẾ-XÃ HỘI

Viện Môi trường và Phát triển Bền vững

Nội dung trình bày

1. Mục đích tham vấn cộng đồng báo cáo ĐTM
2. Quy trình và phương pháp TVCĐ báo cáo ĐTM
3. Tình trạng TVCĐ báo cáo ĐTM đã có ở nước ta
4. TVCĐ b/c ĐTM theo Luật BVMT 2005 ở nước ta
5. TVCĐ b/c ĐTM theo dự thảo Luật BVMT 2015
6. Những việc cần làm để có TVCĐ ĐTM có hiệu lực
7. Các nội dung liên quan TVCĐ báo cáo ĐTM mà Luật BVMT 2015 và các văn bản sau luật cần đề cập

1. Mục đích TVCĐ về báo cáo ĐTM

- Các dự án phát triển KT-XH thường đem lại lợi ích về kinh tế-xã hội cho nhân dân trên địa bàn dự án đồng thời có thể gây ra những tác động tiêu cực về tài nguyên và môi trường
- Để phát huy các tác động tích cực của dự án, phòng ngừa và khắc phục các tác động tiêu cực về TNMT dự án phải có báo cáo Đánh giá tác động môi trường (ĐTM) do chủ dự án soạn thảo và trình các cơ quan quản lý liên quan của nhà nước thẩm định

1'. Mục đích TVCĐ về báo cáo ĐTM

- Để đạt yêu cầu này tổ chức soạn thảo báo cáo ĐTM phải tham vấn các tổ chức, các chuyên gia liên quan về việc đánh giá các tác động MT của dự án và cách xử lý các tác động tiêu cực, tận dụng các tác động tích cực. Việc làm này được gọi là tham vấn cộng đồng (TVCĐ) về báo cáo ĐTM
- Tham vấn này được gọi là TV cộng đồng (Public Participation) vì TV đúng đắn, đầy đủ liên quan đến nhiều tổ chức, nhiều cơ quan, nhiều người trong xã hội. Luật BVMT của VN chỉ đề cập vấn đề TV, không đề cập TVCĐ

2. QUY TRÌNH TVCĐ BÁO CÁO ĐTM

Quá trình TVCĐ báo cáo ĐTM của dự án thường như sau:

- Chủ dự án dự thảo báo cáo ĐTM của dự án
- Chủ dự án xác định danh sách các cơ quan, các tổ chức, các chuyên gia quan tâm và am hiểu các TĐMT tiềm năng của dự án và sẵn lòng tham vấn cho báo cáo ĐTM của dự án
- Chủ dự án gửi toàn văn, hoặc tóm tắt dự thảo báo cáo ĐTM tới các đối tượng nêu trên, tổ chức các cuộc họp, các buổi gặp gỡ, các hoạt động thông tin cần thiết để thu thập và trao đổi ý kiến về nội dung dự thảo báo cáo ĐTM
- Chủ dự án báo cáo kết quả TV với cơ quan thẩm định báo cáo ĐTM, dựa trên kết quả này để điều chỉnh nội dung báo cáo ĐTM trình cơ quan thẩm định

3. TÌNH HÌNH TVCĐ BÁO CÁO ĐTM CỦA MỘT SỐ DỰ ÁN PHÁT TRIỂN KTXH Ở NƯỚC TA

Trong thời gian qua ở nước ta đã có nhiều dự án phát triển KTXH quan trọng với báo cáo ĐTM đã được tham vấn một cách đầy đủ, giúp ích cho việc quyết định về dự án. Thí dụ:

- TVCĐ báo cáo ĐTM dự án Thủy điện Sơn La
- TVCĐ báo cáo ĐTM dự án Đường Hồ Chí Minh
- TVCĐ báo cáo ĐTM các dự án thủy điện Tuyên Quang
- TVCĐ báo cáo ĐTM các dự án bauxit Tây nguyên
- TVCĐ báo cáo ĐTM các dự án cầu, đường, cảng ...

cùng nhiều dự án của các tổ chức quốc tế, tổ chức nước ngoài và các ngành, các cấp tại những vùng miền khác nhau ở nước ta

3'.TÌNH HÌNH TVCĐ BÁO CÁO ĐTM ĐÃ CÓ Ở NƯỚC TA THEO LUẬT BVMT 1993

1. Các báo cáo ĐTM đã được chủ dự án trình bày đầy đủ với nhiều thành phần tham vấn gồm các cơ quan, các tổ chức, các cá nhân có trách nhiệm, có quan tâm tới các tác động môi trường tự nhiên, kinh tế, xã hội, văn hoá ...ngắn hạn và dài hạn của dự án
2. Thời gian tham vấn một số dự án theo cần thiết đã kéo dài nhiều tháng, với một số dự án là nhiều năm
3. Kết quả tham vấn đã được chủ dự án tiếp thu đầy đủ vào báo cáo ĐTM, được xem xét trong thẩm định báo cáo ĐTM và phê duyệt nội dung dự án cũng như trong quá trình hậu kiểm việc thực hiện báo cáo ĐTM của dự án

3” CÁC THÀNH PHẦN TVCĐ BÁO CÁO ĐTM ĐÃ CÓ Ở NƯỚC TA THEO LUẬT BVMT 1993

1. Các UBND cấp xã, đại diện các tổ chức nhân dân trên địa bàn xã
2. Các cơ quan quản lý MT của các cấp huyện/quận, tỉnh/thành phố, khu vực lớn (Tây Bắc, Tây Nguyên) các cơ quan quản lý lưu vực sông tại địa bàn có tác động MT của dự án phát triển
3. Các tổ chức xã hội các cấp đã được nhà nước giao nhiệm vụ tư vấn, phản biện, giám định xã hội về TNMT (Liên hiệp hiệp các hội KHKT)
4. Các tổ chức chính trị, xã hội dân sự khác có trách nhiệm bảo vệ quyền lợi về TN và MT của nhân dân trên địa bàn hoạt động của dự án
5. Các cơ quan thông tin, báo chí hoạt động trên địa bàn và lĩnh vực liên quan dự án
6. Công dân Việt Nam có nguyện vọng đóng góp vào nhiệm vụ ĐTM dự án
7. Tổ chức quốc tế, khu vực, nước ngoài, cá nhân nhà khoa học nước ngoài có mục đích phục vụ BVMT, PTBV ở Việt Nam

3''' TÌNH HÌNH TVCĐ BÁO CÁO ĐTM ĐÃ CÓ Ở NƯỚC TA THEO LUẬT BVMT 1993

Quá trình TVCĐ báo cáo ĐTM một số dự án có nội dung khá phức tạp đã kéo dài khá lâu. Có thể là tình hình này đã khiến cho một số ngành, một số cơ quan muốn đơn giản hoá quá trình, rút ngắn thời gian xây dựng và thẩm định báo cáo ĐTM với việc giản hóa quá trình TVCĐ báo cáo đó

Những thay đổi này đã được thể hiện trong luật BVMT 2005 và các văn bản hướng dẫn thực hiện luật này

4. CÁC QUY ĐỊNH VỀ TVCĐ ĐỐI VỚI BÁO CÁO ĐTM TRONG LUẬT BVMT 2005

- Luật BVMT 2005 không đề cập đến TVCĐ về báo cáo ĐTM mà chỉ nói về TV
- Chương III của luật về ĐMC, ĐTM, CKM có mục 2 về ĐTM. Trong mục này có Điều 20 về ĐTM. Khoản 8 của mục này quy định rằng trong báo cáo ĐTM phải có ý kiến của UBND cấp xã và đại diện cộng đồng nhân dân cấp xã nơi thực hiện dự án về việc đặt dự án tại địa phương và các biện pháp BVMT tại đó của dự án

4'. CÁC QUY ĐỊNH VỀ TVCĐ ĐỐI VỚI BÁO CÁO ĐTM TRONG NGHỊ ĐỊNH 29/2011/ND-CP

Nghị định 29/2011/NĐ-CP ngày 18/4/2011 có điều 15 về cách thức tiến hành và yêu cầu về việc thể hiện kết quả tham vấn ý kiến trong báo cáo ĐTM

Việc tham vấn này chỉ còn là việc chủ dự án gửi văn bản yêu cầu tham vấn đến UBND xã, đại diện cộng đồng dân cư và tổ chức chịu tác động trực tiếp của dự án. UBND phải trả lời văn bản đó

Trường hợp cần thiết trong thời hạn 15 ngày UBND xã triệu tập nhân dân họp có thông tin cho chủ dự án biết tới dự, ghi biên bản cuộc họp. Trong thời hạn 15 ngày UBND kể từ khi nhận được văn bản của chủ dự án UBND xã phải trả lời chủ dự án bằng văn bản, nếu không xem như UBND xã và nhân dân trong xã đã nhất trí với kế hoạch đầu tư của chủ dự án

4”.QUY ĐỊNH VỀ TVCĐ ĐỐI VỚI BÁO CÁO ĐTM TRONG THÔNG TƯ 26/2011/BỘ TNMT KÈM THEO NGHỊ ĐỊNH 29/2011/NĐ-CP

1. Thông tư trong Chương 3 về ĐTM có Điều 12 về tham vấn ý kiến trong quá trình lập báo cáo ĐTM, quy định việc tham vấn phải thực hiện theo các điều quy định của Nghị định 29/2011/NĐ-CP
2. Thông tư quy định mẫu văn bản của chủ dự án xin ý kiến tham vấn và mẫu UBND cấp xã trả lời việc xin ý kiến
3. Khẳng định thời hạn trả lời việc xin ý kiến tham vấn với báo cáo ĐTM là 15 ngày làm việc

4''' TÌNH TRẠNG TVCĐ BÁO CÁO ĐTM VỚI LUẬT BVMT 2005

1. Không còn TVCĐ với báo cáo ĐTM
2. Các loại thành viên cộng đồng cần TV nêu trong luật BVMT 1993 chỉ còn lại các UBND xã và các tổ chức của cộng đồng nhân dân xã trên địa bàn dự án
3. Không còn TV báo cáo ĐTM mà chỉ còn TV bản báo cáo tóm tắt các hạng mục đầu tư, các vấn đề MT và các giải pháp BVMT của dự án do chủ dự án cung cấp cho các UBND cấp xã
4. Chủ dự án không có trách nhiệm tổ chức TV chỉ báo cho UBND xã yêu cầu TV, UBND xã có trách nhiệm tổ chức TV có báo cáo cho dự án biết để tham dự
5. Thời hạn dành cho TV là 15 ngày. Nếu UBND xã không làm kịp thì xem như đã nhất trí với các biện pháp BVMT của dự án

5. QUY ĐỊNH VỀ TVCĐ VỚI BÁO CÁO ĐTM TRONG DỰ THẢO LUẬT BVMT 2015

Dự thảo Luật BVMT (sửa đổi) đã được Bộ TNMT chuẩn bị rất công phu trên cơ sở :

- Tổng kết việc thi hành Luật BVMT 2005 trong 8 năm qua
  - Gửi 6000 phiếu điều tra tới các cơ quan, tổ chức, cá nhân
  - Tổ chức nhiều hội nghị, hội thảo quốc gia và quốc tế
  - Tiếp thu ý kiến đóng góp của các ngành, cấp, cá nhân
  - Dựa trên cơ sở các quan điểm, chủ trương, chính sách mới của Đảng và nhà nước về ứng phó với BĐKH, tăng cường quản lý TNMT và BVMT
- Dự thảo gần đây nhất, dự thảo số 4, đã được công bố để lấy ý kiến của các cơ quan, các tổ chức và các chuyên gia liên quan.

Trong dự thảo có các quy định mới về TV các báo cáo ĐTM

5'. NỘI DUNG QUY ĐỊNH VỀ TVCĐ VỚI BÁO CÁO ĐTM TRONG DỰ THẢO LUẬT BVMT 2015

Điều ???. Tham vấn trong quá trình thực hiện ĐTM

1. Chủ dự án phải tổ chức tham vấn UBND cấp xã nơi thực hiện dự án, cộng đồng dân cư và các tổ chức chịu tác động trực tiếp của dự án
2. Các trường hợp không phải thực hiện tham vấn

Điều ???. Cách thức tiến hành TV trong ĐTM

1. Chủ dự án gửi văn bản kèm theo tài liệu tóm tắt ... Trong thời hạn 30 ngày UBND cấp xã và các tổ chức được TV có trách nhiệm trả lời chủ dự án bằng văn bản.
2. UBND cấp xã nơi thực hiện dự án có trách nhiệm tổ chức TV...
3. Trường hợp dự án triển khai trên nhiều xã UBND cấp huyện....
4. Bộ TNMT hướng dẫn chi tiết TV trong quá trình thực hiện ĐTM

6. NHỮNG VẤN ĐỀ LUẬT BVMT 2015 CẦN LÀM RÕ VỀ TVCĐ BÁO CÁO ĐTM CỦA CÁC DỰ ÁN PHÁT TRIỂN

1. Có TV báo cáo ĐTM không hay chỉ tham vấn bản báo cáo về TĐMT mà chủ dự án gửi UBND cấp xã?
2. Có TVCĐ không? CĐ là những ai?
3. Ai xác định đối tượng được TV?
4. Tham vấn về những nội dung gì?
5. Điều kiện cần để có kết quả tham vấn tốt?
6. Phân trách nhiệm trong tham vấn giữa chủ dự án và các tổ chức được TV?
7. Những quy định liên quan TVCĐ trong ĐTM cần có trong dự thảo luật BVMT 2015?

6' TVCĐ báo cáo ĐTM có mục đích gì?

- TVCĐ là tham vấn về nội dung báo cáo ĐTM của dự án phát triển KTXH đang được xem xét nhằm mục đích tránh, hoặc giảm bớt các tác động tiêu cực về tài nguyên và môi trường mà việc thực thi dự án có thể mang lại
- TVCĐ không chỉ là TV các ý kiến về phòng tránh các tác động MT tiềm năng của việc thực hiện các giải pháp BVMT được nêu trong báo cáo ĐTM đã dự thảo (như trong mục a điều ??? dự thảo Luật MT) mà là tham vấn toàn bộ nội dung báo cáo ĐTM của dự án.

6” CĐ cần được tham vấn là ai ?

Cộng đồng cần được tham vấn không chỉ có UBND cấp xã, đại diện cộng đồng dân cư cấp xã nơi thực hiện dự án mà phải có:

1. Các UBND cấp xã, đại diện các tổ chức nhân dân cấp xã
2. Các cơ quan quản lý MT của các cấp huyện/quận, tỉnh/thành phố, khu vực lớn (Tây Bắc, Tây Nguyên) các cơ quan quản lý lưu vực sông tại địa bàn có tác động MT của dự án phát triển
3. Các tổ chức xã hội nghề nghiệp các cấp đã được nhà nước giao nhiệm vụ tư vấn, phản biện xã hội về TNMT (VUSTA, VACNE ...)
4. Các tổ chức chính trị, xã hội dân sự khác có trách nhiệm bảo vệ quyền lợi về TN và MT của nhân dân trên địa bàn hoạt động của họ
5. Các cơ quan thông tin, báo chí có trách nhiệm hoạt động trên địa bàn và lĩnh vực liên quan dự án
6. Cá nhân công dân Việt Nam có nguyện vọng đóng góp vào nhiệm vụ ĐTM dự án
7. Tổ chức quốc tế, khu vực, nước ngoài, cá nhân nhà khoa học nước ngoài có mục đích phục vụ BVMT, PTBV cho Việt Nam

6'''CĐ cần được tham vấn là ai ?

- Điều 14, mục 3, điểm b của dự thảo Luật về quyền và nghĩa vụ của các tổ chức xã hội, tổ chức XHNN hoạt động trong lĩnh vực BVMT xác định các tổ chức này *được tham vấn đối với các dự án có liên quan đến chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của tổ chức* ". Nhưng các điều ???, ??? về tham vấn trong quá trình thực hiện ĐTM các dự án lại không nhắc gì đến trách nhiệm của các tổ chức này
- Từ năm 2002 Liên hiệp các Hội KHKTVN đã được chính phủ giao nhiệm vụ tư vấn, phản biện, giám định xã hội các hoạt động phát triển về KH-CN ở nước ta (QĐ 22/2002/QĐ-TTg). Các thành viên của LH đã có nhiều hoạt động TV quan trọng với nhiều dự án phát triển KTXH ở nước ta. Dự thảo luật BVMT không đề cập gì đến trách nhiệm này của các tổ chức xã hội nghề nghiệp

6''''Tham vấn về những nội dung gì ?

- TVCĐ báo cáo ĐTM không chỉ nói về các ý kiến tán thành hoặc không tán thành việc đặt dự án tại địa phương, tán thành hoặc không tán thành các giải pháp BVMT được nêu trong báo cáo ĐTM của dự án
- TVCĐ báo cáo ĐTM phải tham vấn về toàn bộ nội dung báo cáo ĐTM của dự án. Trong đó có các nội dung liên quan dự báo các tác động về tài nguyên thiên nhiên, về chất lượng môi trường sinh sống, sản xuất của nhân dân, về tác động biến đổi khí hậu ở địa bàn hoạt động của dự án và mối quan hệ của các hoạt động của dự án với các vấn đề đó

6''''''Điều kiện cần để có tham vấn tốt về báo cáo ĐTM của dự án phát triển KTXH?

1. Phải có hệ thống luật và văn bản dưới luật về ĐTM các dự án phát triển cần thiết. Cụ thể phải có luật BVMT 2015 tốt với đầy đủ các nội dung liên quan ĐTM
2. Phải có hệ thống điều hành, quản lý và thực thi có đủ năng lực về ĐTM
3. Phải có đội ngũ cán bộ được đào tạo, huấn luyện tốt và có kinh nghiệm thực tế về ĐTM các dự án phát triển
4. Phải thực hiện nghiêm túc Cam kết hài hoà các quy định ĐTM, ĐGXH của VN với các tổ chức quốc tế và nước ngoài (Hanoi Core Statement 2005) mà Chính phủ đã cam kết cách đây 8 năm

7. Các nội dung liên quan TVCD báo cáo ĐTM mà Luật BVMT 2015 và các văn bản sau luật cần đề cập

1. TVCD chứ không phải là TV cấp xã. Trong CD cần có các cơ quan quản lý TNMT liên quan cấp quận huyện, tỉnh ..., các tổ chức xã hội, dân sự, tổ chức xã hội nghề nghiệp, cơ quan thông tin, báo chí, tổ chức quốc tế, khu vực về TNMT liên quan, cá nhân các nhà khoa học Việt Nam và nước ngoài có hiểu biết về các vấn đề TNMT liên quan dự án và có nguyện vọng đóng góp và TVCD báo cáo ĐTM của dự án.
2. Cộng đồng tham vấn về bản dự thảo Báo cáo ĐTM của dự án chứ không phải là TV về bản trình bày về môi trường của chủ dự án trước cộng đồng.
3. Cần TV những cơ quan, tổ chức, chuyên gia nào do chủ dự án quyết định sau lúc đã tham khảo ý kiến của cơ quan sẽ thẩm định bản báo cáo ĐTM của dự án

7. Các nội dung liên quan TVCĐ báo cáo ĐTM mà Luật BVMT 2015 và các văn bản sau luật cần đề cập

4. Báo cáo ĐTM của dự án cần được công bố công khai tại các UBND các cấp liên quan, các cơ quan QLMT liên quan trong một thời gian nhất định, tối thiểu là 2-3 tháng.
5. Cộng đồng nói trên cũng cần được TV trong giai đoạn hậu thẩm định báo cáo ĐTM để giúp kiểm tra việc chủ dự án đã thực hiện đúng quyết định về báo cáo ĐTM đã được thẩm định.
6. Trong phần của dự thảo 4 của Luật (Chương XIV) về Quyền và nghĩa vụ của MTTQ, các tổ chức xã hội, xã hội nghề nghiệp và cộng đồng dân cư về BVMT cần nói về trách nhiệm TVCĐ các báo cáo ĐTM của các tổ chức này. Cụ thể như của LHH KHKT (VUSTA) đã có Quyết định của Thủ tướng CP giao nhiệm vụ tư vấn, phản biện và giám định các hoạt động liên quan BVTNMT.

Chân thành cảm ơn sự theo dõi của Quý vị!

